

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Maurens

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 25. Stockholm den 19 Juni 1913 6:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{12}$ år... kr. 4: 50 $\frac{1}{6}$ år... kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " " " 3: 50 $\frac{1}{4}$ " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
---	---	---	--	--

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte i Stockholm.

Det har i år åter varit Fredrika-Bremer-Förbundets hufvudförening i Stockholm, som kallat förbundets medlemmar till årsmöte.

Fredagen den 13 juni öppnades mötet å förbundsbyråns lokal kl. $\frac{1}{2}$ 11 f.m. Förutom förbundsstyrelsens ledamöter i Stockholm och enskilda förbundsmedlemmar hade till årsmötet infunnit sig såsom representanter för kretsarne i landsorten fru Anna Söderström, Malmö, fru Anna Lewenhagen, Lund, fru Ruth Schürer von Waldheim, Hälsingborg, fröken Eva Sack, Strängnäs. Som ombud för Norrköping deltog fröken Aurora Pihl i mötet.

Förbundets ordförande, fru Agda Montelius, hälsade med varma ord alla välkomna, och särskildt riktade hon detta välkommen till gästerna från landsorten, hvilkas närvaro bar vittne om det enande intresse som höll de mångas skiftande arbete på olika håll samman i det gemensamma sträfvet. I dessa hälsningsord erinrade hon också om de norska kvinnornas nyss vunna rösträttsseger, som ju är ett glädjeämne äfven för oss, om det ock känns en smula bittert att de svenska kvinnorna ännu till synes stå så långt från målet. Fru Montelius föreslog att mötet skulle till de norska kvinnorna öfverbringa en lyckönskan, och följande telegram sändes till Norske Kvinders Nationalråd:

"Fredrika-Bremer-Förbundet, samladt till årsmöte i Stockholm, sänder hälsning och hjärtlig lyckönskan till

erhållen full medborgarrätt för kvinnorna i Camilla Colletts land."

Sedan till ordförande under mötesförhandlingarna valts fru Montelius och till vice ordf. fru Söderström och fröken Pihl, lämnade fröken Axianne Thorstenson i anslutning till årsberättelsen en redogörelse för förbundets verksamhet under det gångna året. Fröken Lilly Engström redogjorde för den glädjande utvecklingen af landthushållsskolan å Rimforsa, och fröken M. Silow tecknade i korta drag stipendieinstitutionens tillväxt under de 25 åren och dess nuvarande vidtomfattande och ansvarsfulla verksamhet. Därpå skildrade de närvarande representanterna för kretsarne det mångsidiga intresserade arbetet som på de olika orterna bedrifves i uppfostringens och människokärlekens tjänst.

Sedan revisionsberättelsen upplästs och ansvarsfrihet beviljats styrelsen, skred man till styrelseval. De nu i tur afgående: fruarne A. Montelius och L. Dyrssen, fröknarne L. Dahlgren och S. Ulrich omvaldes. Fröken K. Wall hade undanbedt sig återval, och invaldes i hennes ställe fröken A. Thorstenson. Till styrelsesuppleant nyvaldes i stället för fröken Thorstenson och fru A. Hallendorff, hvilken undanbedt sig återval, doktorinnan B. Nordensson och fröken S. Laurell samt omvaldes de afgående, fröknarne E. Cederblom och S. Leijonhufvud. Revisore: blefvo doktor Adolf Tamm, fröknarna M. Aspman och M. Staël von Holstein med frök-

narna E. Sundberg och H. Carleson samt jur. utr. kand. M. Carlson som suppleanter. Till ledamöter i krets-nämnden omvaldes fröknarna S. Laurell och S. U. Ulrich.

Under de fortsatta förhandlingarna behandlades väckt förslag om utgifvande af en förbundets egen tidskrift, och beslöt mötet att en sådan skulle utgifvas. Angående formen för prenumeration skulle cirkulär utsändas till förbundets samtliga medlemmar för att inhämta deras mening, innan definitivt beslut fattades. Därjämte lämnades ett meddelande rörande L. K. P. R:s namninsamling för opinionsyttring i rösträttsfrågan.

Vid det offentliga mötet på K. F. U. K:s stora sal kl. 8 på kvällen för behandling af frågan om skyddslagstiftning för arbeterskor hade förbundet som inledarinna af diskussionen inbjudit fru Julie Arenholt från Köpenhamn, en af Danmarks mest kända kvinnor på det sociala området och en framstående sakkunnig i fråga om skyddslagstiftningen, som sedan år 1910 är yrkesinspektis för bagerier och konditorier i Köpenhamn och sedan sex år medlem af Köpenhamns stadsfullmäktige.

Talarinnan förklarade sig vara en afgjord motståndare till all skyddslagstiftning speciellt för kvinnor och motiverade detta på följande sätt: Det är sant att den i fabriker arbetande modern behöfver skydd, men om med förbudet mot arbete icke är förbundet ett pekuniärt understöd i en eller annan form, ger det henne ingen hjälp, utan tvärtom. Denna fråga kan ej lösas på ett tillfredsställande sätt förrän vi få en moderskapsförsäkring. Det är vidare att märka att de arbetande mödrarna ej välja nattarbete endast därför att det är mera lönande och för att kunna ägna dagen åt hem och barn. Man afskaffar för öfrigt icke nattarbete genom att förbjuda kvinnorna att arbeta på fabriker. De öfverflyttas då endast från de större bättre lokalerna till de mindre, okontrollerade. Skyddslagstiftarne ha emellertid oförtrutet fortsatt på den väg hvartill nattarbetsförbudet var början.

Detta om mödrarna. Men skall arbetsförbudet äfven gälla de otaliga kvinnor som aldrig få barn? Nej, ty redan skyddslagstiftningens väsentliga motiv är ju att kvinnan skall skyddas just i egenskap af mor och husmor. Låt oss då hålla de ogifta kvinnorna utanför skyddet! En ogift kvinna, eller rättare sagt en icke-moder, har ingen annan uppgift än mannen och skall följa samma lagparagrafer rörande sitt arbete som han. Men, invändes det från skyddslagstiftningshåll, alla kvinnor äro svaga, medan mannen är stark. Svagheten, replikerar fru Arenholt, är icke bunden vid något visst kön. Skola de svaga beskyddas, så beskydda dem, vare sig de äro män eller kvinnor, men sätt icke hinder i vägen för de starka, som vilja och kunna arbeta! Vidare tar man genom att förbjuda kvinnan det industriella arbetet, som kräfver mindre fysiska krafter, därför icke ifrån henne det stränga arbetsslitet, och släpet i hemmet, som är vida mer ansträngande, vill minsann ingen lyfta från hennes axlar. En stark kvinna tål fabriksarbetet lika bra som en man och bör också få arbeta på samma villkor som han.

Till sist gaf talarinnan en öfversikt öfver nattarbetsförbudets öde i skilda länder. I Frankrike, Tyskland m. fl. länder, där kvinnor ej äro så vakna, gick förbudet raskt igenom. I de nordiska länderna gjorde kvinnorna starkt motstånd, och i Danmark lyckades de få förbudet förkastadt. Det arbetas nu, slutade hon, från skyddslagstiftningshåll för att få upp frågan än en gång där hemma. Men då är det tur för oss att vi stå rustade med vår rösträtt. Kunde vi få förbudet förkastadt när vi ej hade rösträtt, böra vi väl kunna afvärja faran när vi fått medborgarrätt.

Efter fru Arenholts utmärkt väl framförda föredrag, som hälsades med kraftigt bifall, följde en synnerligen liflig diskussion, som varade i mer än två timmar. Dr M. Marcus och dr Elmquist framlade de kända skälen för en speciell skyddslagstiftning för kvinnor, under det att borgmästare Lindhagen, dr Alma Sundquist och fröken Anna Lindhagen m. fl. uttalade sig mot denna särslagstiftning. I samma riktning yttrade sig också fru Montelius och slog därvid fast att en anhängare af den speciella skyddslagstiftningen under debatten erkänt att målet vore kvinnornas utträngande ur industrien.

På lördagen var första ärendet frågan om kvinnornas deltagande med en utställning i särskild byggnad vid Baltiska utställningen. En utarbetad plan för deltagandet förelades årsmötet, som visade sitt stora intresse för saken och uttalade sig för dess realiserande.

Därpå inledde seminarieadjunkten fröken Anna Sörensen en diskussion om gifta kvinnors ställning i allmän tjänst. Hon framhöll hurusom nu gällande bestämmelser för gift kvinna i det allmännas tjänst mycket variera för de olika kategorierna. Att icke tjänsteartern här är bestämmande belyste talarinnan med en öfversikt, som utvisade att kvinnliga befattningshafvare med likartadt arbete lyda under helt olika bestämmelser. Då denna fråga är af största vikt och för lärarinnornas vidkommande nu synnerligen aktuell genom lärarelönenämndens innevarande år väntade uttalande, har fröken Sörensen välvilligt lofvat att i ett kommande nummer af Dagny ingående redogöra för sakens nuvarande ställning.

Fru Montelius meddelade därefter, att vid granskning af den nu vid riksdagen antagna lagen om folkpensionering tvifvel uppstått huruvida hustrus ställning inom försäkringen vore fullt tryggad. I de fall där hustrun ej har egen debetsedel åligger det nämligen mannen att betala hennes afgift. Försummar han detta, kommer hustrun ej att tillhöra pensioneringen. Fru Montelius uppmanade de närvarande representanterna för förbundets lokalafdelningar att, då pensionsnämnderna i en nära liggande framtid tillsättas inom hvarje kommun, tillse att äfven kvinnorna inginge bland nämndens ledamöter.

Därpå hölls årsmötets sista föredrag af fru Anna Höjer om prostitutionens reglementering. Inledningsvis berördes reglementeringens historia. Reglementeringsfrågan vore just nu ytterst aktuell genom reglementeringskommitténs förra året afgifna betänkande och med anledning där-af inkommet yttrande. Ehuru kommittéerade enhälligt ut-

dömt reglementeringen ur hygienisk synpunkt, hade dock såväl Svenska läkarsällskapet som nu nyligen Stockholms hälsovårdsnämnd förordat dess bibehållande om än under ändrade former. Af intresse vore dock härvidlag att samtliga kvinnliga läkare uttalat sig för reglementeringens upphäfvande. Att kvinnorna måste se på denna sak med andra ögon än männen vore gifvet, åtminstone såvidt de verkligen satt sig in i frågan, och att så göra vore en bjudande plikt för närvarande, då frågan antagligen snart nog komme att ställas inför ett afgörande. Talarinnan slutade med att framhålla vikten af att från kvinnohåll restes en stark opposition mot reglementeringens bibehållande i hvarje form, då systemet vore ägnadt att i hög grad undergräfvat samhällsmoralen på samma gång som det vore en skymf mot kvinnokönet. Hvar och en kunde lägga sitt eget lifsarbete så, att hon kan hjälpa, där det behöfs, och särskildt vore det en plikt för hvarje uppfostrare att bilda och stärka karaktären hos de unga. Men man måste börja tidigt därmed, innan ännu någon fara är för handen, ty då är det för sent.

För det varmhjärtade föredraget, som bars upp af en bitter indignation mot de rådande förhållandena, men också af en djup medkänsla för de olyckliga, en entusiastisk och vacker vilja att hjälpa och upprätta — fortiter in re, suaviter in modo — tackade å allas vägnar fröken A. Pihl.

Med detta föredrag voro årsmötets förhandlingar avslutade.

Kl. 1/27 samlades mötesdeltagarna till gemensam angenäm middag å Skansens Högloft — och sedan åtskildes man motvilligt och med saknad efter de gångna dagarnas rika utbyte af förnyad samhörighetskänsla och nya impulser — dock i en glad öfvertygelse, att alla åter skulle mötas i Malmö, under stadens stora sommar, år 1914.

De sista "förmötena" till rösträttskongressen.

På Donau 13 juni 1913.

Den internationella rösträttsvecka, som förlutit sedan jag sist skref till Dagny, karakteriseras af det ständigt växande antalet kongressister såväl som af de alltmera intressanta mötena och föredragen. Att de olika städerna — Dresden, Prag, Wien — också beteckna en stegring af hvad sevärdt är behöfver knappast nämnas. Man var glad, att de egentliga kongressförhandlingarna ännu ej tagit sin början, det var svårt nog ändå att vinna med att vara både rösträttskongressist och ifrig och beundrande turist.

Det älskvärda mottagandet i Dresden, Frau Marie Stritts stad, hör till de bästa minnena. Klockan fyra téet i en sval och ljuflig park vid stranden af Elbe, mottagningsaftonen i Kvinnoklubben, det stora offentliga mötet under Frau Stritts presidium lördagsaftonen, utfär-

den till Meissen söndagen den 8:de är hvad man med glädje erinrar sig. Äfven fast en massa nya intryck något trängt tillbaka dessa från de tidigare mötesplatserna.

Dagarna i Prag, den 9—11, fingo genom mottagningshögtidligheten en vida mera officiell prägel än hvad vi förut haft känsla af. I Staromestská radnice, det urgamla rådhuset, som varit med om så mycket, hälsades kongressisterna välkomna af en af Prags stadsfullmäktige i stadens borgmästares ställe, hvilken var bortrest. Närvaron af ännu flera kommunalrepresentanter, hvilka tillsammans med Prags rösträttsförenings ordförande, M:me Turnova, och de två tillstädesvarande medlemmarna af Internationella Rösträttsalliansens styrelse Rev. Anna Shaw och fröken Signe Bergman voro placerade vid ett långt bord på en estrad, gaf ett starkt intryck af att myndigheterna och männen i Prag ställa sig i högsta grad förstående gentemot den kvinnliga rösträtten. Att så verkligen är fallet, visar den fullkomligt enastående händelsen med M:me Kunitickás inval i böhmiska riksdagen. Som bekant har M:me Kunitická med öfverväldigande majoritet blifvit vald i en af Prags kretsar, ehuru författningen i fråga om kvinnornas politiska medborgarskap ej synes vara fullt klar. Vederbörande myndigheter ha också vägrat att erkänna M:me Kunitickás val, och enligt hennes egen mening, kommer hon aldrig att intaga sitt säte i riksdagen. Detta dock ej endast beroende på att inom riksdagen makter satts i rörelse för att hindra hennes inträde utan emedan hon anser, att den tid är nära förestående, då hennes lands gamla representantförsamling skall komma att upplösas. Men detta hör till Böhmens sorgliga inre historia, på hvilken det nu ej är tid att ingå.

På det offentliga mötet i Prag var det emellertid M:me Kunitická, som samlade uppmärksamheten omkring sig. I ett flammande tal öfver kvinnorna och de små nationerna lade hon fram kvinnornas plikt att, enligt hennes mening, i arbetet för kvinnornas rösträtt äfven träda upp för de i andra afseenden undanskjutna och i sin rätt kränkta. Det tragiska patos, hvarmed hon därvid förde fram sin nations och samtidigt sin egen sak, ryckte alla med, och stormande voro de handklappningar, hvarmed hennes egna landsmaninnor och landsmän outhärligt afbröto hennes tal.

En charmant bankett den ena kvällen och en tedrickning i rösträttsklubben den andra eftermiddagen hörde till nöjesprogrammet — för att inte tala om ströftågen i Prag, hvad dessa hade att bjuda på af underbara syner: Hradschin, den gamla judiska synagogan och judekyrkogården, Teinerkirche med Tycho Brahes graf och mera, mera sådant.

När man känner under hvilka svåra omständigheter wienskorna arbeta, kan man ej nog undra och förundra sig öfver de storartade anordningar de varit i stånd att göra och det lifliga rösträttsintresse, som på alla sätt kom till synes. Mottagningen i det ståtliga Industrihuset vid Schwarzenberg-Platz, var helt enkel imponerande, likaså den gästfrihet, som öfverallt visade sig, i inkvartering af delegerade, i enskilda middags- och téinbjudnin-

gar, i bilfärden till Schönbrunn — det långa, långa tåget af flaggprydda vagnar, som väckte alla de förbigåendes uppmärksamhet. Men man måste säga, att ansiktsuttrycken voro mycket växlande hos dem, som stannade och sågo efter tåget. Det var gladt välvilligt intresse, men det var också nyfikenhet, undran och — motvilja.

Med hvilka känslor än det långa tåget möttes, det var dock en demonstration, som väckte uppseende i det glada Wien, och det väckte säkert också nya tankar i sinnen, som förut varit slutna för den frigörelsetanke, hvilken ligger i krafvet på politiska rättigheter.

Det offentliga mötet i Wien hade en händelse af största intresse att meddela: att allmän rösträtt lika med männen tillfallit Norges kvinnor. Meddelandet mottogs med storartade ovationer, handklappningar som aldrig vilje sluta. Mötet, som öppnades af ordföranden i Wiens rösträttskommitté, fru von Fürth, och sedan leddes af fröken Annie Furuhjelm från Finland, verkade alltigenom imponerande. Alltifrån den ståtliga festsalen, som pryddes med alla de företrädda nationernas flaggor och dekorerats med växter och blommor, till det väsentliga, talen af de olika ländernas delegerade.

Nu går färden med ångaren Wien nedför Donau till Budapest. Den stora ångbåten är översvämmad af kongressister, och det står ej till att hjälpa, att öfriga medpassagerare måste känna sig något i vägen. Hvilket också synes på deras litet besvärade miner. När jag nu håller på att avsluta detta, ha vi en längre stund redan varit på den ungerska Donau. Passagerare, som kommit ombord vid de sista stationerna, äro af en påtaglig magyarisk typ, och ännu ett språk ha med deras ankomst lagts till de många, som redan förut blanda sig med hvarandra. Om några timmar äro vi i Budapest.

Där tar den verkliga rösträttskongressen sin början.

Ellen Kleman.

Rösträttskvinnorna och Österrike. I utländska tidningar omnämnes en af deltagarna i den internationella kvinnokongressen uti Wien och Budapest arrangerad demonstration i Wien. De infunno sig i 48 bilar utanför parlamentspalatset, hvarpå en deputation af 5 damer erhöill företräde hos ministerpresidenten samt ett antal partiledare för att framföra kongressens önskan, att ett f. n. hvilande förslag om rätt för österrikiska kvinnor att bilda politiska föreningar måtte med det snaraste genomdrivas.

Deputationen skall ha fått synnerligen tillmötesgående och lofvande svar.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Rösträttssegern i Norge.

Allmän politisk rösträtt åt de norska kvinnorna.

Sex år ha förflutit sedan de svenska kvinnorna nåddes af budskapet att deras norska systrar erhållit politisk rösträtt och valbarhet. Fullt jämställda med männen blefvo de norska kvinnorna dock icke genom stortingsbeslutet af den 14 juni 1907. Det var de kommunalt röstberättigade kvinnorna, som den gången erhöillo politisk medborgarrätt. Men, som kommunalstreckets i Norge är synnerligen lågt — 400 kronor i städerna och 300 på landsbygden — var det emellertid en stor del af landets kvinnor, omkring 300,000, som då blefvo politiskt röstberättigade och valbara.

Nu är det sista målet uppnådt. Den 11 juni antog norska stortinget enhälligt och utan debatt förslag om allmän rösträtt för kvinnor. Genom denna reform ökas de politiskt röstberättigades antal med 225,000.

För hvar och en, som något aktgifvit på tidens tecken, har det varit tydligt att de stängsel, som skilt de norska kvinnorna från full politisk jämställdhet med männen, snart skulle falla. Men hvad som verkar synnerligen imponerande, åtminstone på denna sidan af Kölen, är att beslutet fattades enhälligt, och utan att några af dessa gamla, utnötta argument framfördes, om hvilka Mrs Catt träffande sagt att de äro precis desamma antingen de uttalas af en kinesisk mandarin, en Newyork-köpman eller Mr Asquith. De politiska partierna stodo eniga i denna fråga, och då saken kom före i stortinget, fanns det ingen enda fronderande representant som ansåg nödigt varna för de stora farorna af att gifva kvinnorna sin rätt fullt ut — ur klassegoismens eller partiegoismens synpunkt eller med underförstådd hänsyn till någon annan mer intim art af mänsklig egoism. Rollen af föregångsmän, när det gäller kvinnorna, synes icke vara för stor för männen i Ibsens och Björnsons land.

Vi lyckönska de norska kvinnorna till den vunna segern. Vi veta att de med heder som fria medborgare skola fylla sin uppgift i nationens utvecklingsarbete.

Amerikansk seger för kvinnorösträtts sak.

Samtidigt med budskapet om att de norska kvinnorna nu fått full medborgarrätt ingår en annan glädjande under rättelse från Amerika, att nämligen representanternas hus i staten Illinois bifallit förslaget om rösträtt för kvinnor.

Illinois är den elfte staten i unionen, som gifvit kvinnan politisk rösträtt. Den första var Wyoming, hvilken redan som territorium år 1869 antog ett förslag, som tillerkände kvinnorna rösträtt. Reformen visade så goda resultat, att när territoriet 21 år senare blef stat, man icke hade någon orsak att afskaffa den, och så blev Wyoming föregångsstaten på detta område. Så följde med korta mellanrum Colorado, Utah, Idaho, Washington, Californien, Oregon, Kansas, Arizona, Alaska, och nu i dag Illinois. Nästan en fjärdedel af unionens 48 stater ha alltså rättat det missförhållande som utesluter halfva befolkningen från all befattning med sitt lands öde, och det kommer antagligen icke att dröja länge förrän all världens kvinnosakskvinnor på sina minneslistor kunna inregistrera ännu en amerikansk rösträttsseger. Ty i nära fyrtio stater finnas nu rösträttsföreningar, och det kämpas energiskt och målmedvetet därute.

Ellen Fries som student.

En banbryterska. Skildringar från Ellen Fries' studentår i Uppsala. Af *Maria Cederschiöld*. P. A. Norstedt & Söners förlag 1913. Pris 1,75.

Den första tanken när man ser denna bok blir själfallet en undran, om den inte kommit väl tidigt för att kunna vara fullt tydlig och öppen. Författaren är Ellen Fries själf, eftersom boken egentligen är en själfbiografi i bref och anteckningar, hopplöckade och sammanbundna med en eller annan belysande kommentar af hennes studentkamrat och nära vän, Maria Cederschiöld. Men utgifvaren har af lätt förklarliga skäl inte velat släppa igenom så pass mycket personliga — låt oss kanske också säga antipatiska stämningar och omdömen som en banbryterskas anteckningar ovillkorligen böra innehålla, och så kan det inte hjälpas, att det kommit att ligga någonting visst blekt och tamt, om uttrycket tillåtes mig, öfver hela boken. Men på det sättet verkar den också i viss mån vilseledande, ty blekt och tamt var inte intrycket af Ellen Fries själf, åtminstone inte det intryck hon gaf under tecknad på 1890-talet, en femton år efter de tilldragelser, som i boken skildras. Naturligtvis hade utvecklingen förändrat henne och med stigande framgång gjort henne tryggare och säkrare än den litet ängsligt konventionella studenten från 1870-talet. Men den godmodiga, kärnsunda, humoristiska Ellen Fries, jag som ung kandidat lärde mig hålla af och beundra, då hon vid något besök inom den yngre kamratreisen i Uppsala slog sig lös i bekväm ställning i ett soffhörn och jämförde förr och nu bland kvinnliga studenter, hon kan inte ens i ungdomen ha hört till bleklagda människor, som lida och böjas utan att ibland räta på sig och säga ifrån. Äfven bland sina mycket yngre kamrater lät hon förstå, att hon bar ärr efter hård behandling under studietiden, och att minnena därifrån knappast kunde försvinna för alla de hyllningar hon senare fått ute i sällskapslivet. Det fanns godt om folk, som en gång gjort vägen ojämn nog för henne, men sedan roade sig med att strö den med palmer, för att i stället rikta sin förargelse mot hennes vansläktade efterföljare, som inte varit fullt så försiktiga och "kvinnliga" som hon. Men Ellen Fries fruktade danaerna, äfven när de buro skänker, och bakom det ljusa leendet i hennes stora mörkblå ögon fanns det en melankoli, som i obevakade ögonblick kunde komma fram och verka öfverraskande genom sitt djup. Jag läste däri inte bara den tyngande ansvarskänslan inför uppgiften af att vara Sveriges första kvinnliga filosofie doktor, utan också minnet af enstaka svåra ögonblick, då hon iörnat ihop med fördomar i gestalten af personliga oförrätter.

Mätte nu emellertid ingen af dessa ord få det intrycket att Ellen Fries hörde till det slags personligheter, som utgöra vandrande register på alla de större och smärre obehagligheter och förolämpningar de utstått! I hennes minne dvaldes öfver hufvud ett rikt anekdotmaterial både af glädt och sorgligt slag — hvad jag ville fram-

hålla var endast, att det var vida personligare färgadt än boken, velat eller kunnat framhålla. Här skymtar endast en antipati tydligare igenom, och det är mot Uppsala universitets dåvarande rektor, och en starkare sympati likaså: för en viss ung kandidat Wicksell, som äfven sedan ute i livet låtit mycket tala om sig och som aldrig, säga hvad man vill om honom för öfrigt, jäfvat Ellen Fries' tro på hans idealism.

Eljest snuddar man vid många kända namn utan att få något mer än ett flyktigt ögonkast: biskop von Schéele och Heap Åberg, Pontus Vikner och Karl Staaff — det låter ju som en profetia, när Ellen om en stämning af politiserande, hvori hon befann sig, säger att den var à la Karl Staaff. Hennes modus vivendi kontrolleras emellertid af två orubbligt sedestränga hem, mellan hvilka hennes vistelse omväxlar: föräldrahemmet i Stockholm och domprostgården i Uppsala, af hvilka det senare hemmet jämförelsevis är det mest frisinnade. Domprosten lefde ju dock midt i studentvärlden och kunde inte annat än se, att en Gillebal eller ett landskap inte voro så hemska och förföriska ting ens för en ung banbryterska som den i Stockholm kvarvarande öfverste Fries tyckes ha föreställt sig. Någon gång blir tydligen den myckna välvilliga kontrollen för stark äfven för den lydigaste och kärleksfulla dotter, som Ellen ovillkorligen var, och man känner det rent af uppfriskande att höra henne undanbedja sig flere förmaningar, t. ex. när det gällde den — för öfrigt ogrundade — misstanken att hon tog lektioner hos docenten Åberg i stället för honom. Men i de flesta fall har hon böjt sig för den på den tiden ju också mycket förklarliga konventionalismen och tåligt lefva sitt studentlif på presenterbricka och sökt vara småstadsskvallret till lags för "sakens" skull.

Studentlif kan det ju knappast kallas, därom är hon också melankoliskt medveten, då hon mångfaldiga gånger klagar öfver att hon måste umbära just de kamraterdiskussioner i sina ämnen, som inte äro det minst betydelsefulla för de manliga studenternas intellektuella utveckling. Sådant kunde endast i ringa mån ersättas af det småprat man stal sig till under lektioner för Norén — Ellen Fries säger också en gång litet bittert, att hon måste betala sig till det andra fingro gratis. Och när hon sedan äntligen kommer med på historiska föreningen, kan hon ändå aldrig stanna kvar på "nachspielen", där senare tidens äfven kvinnliga studenter fått sina starkast väckande intryck af Harald Hjärnes personlighet. Skola ej "de kvinnliga", som läsa detta, ägna Ellen Fries ett tack, för att hon skött sig så, att de nu slippa försaka ett verkligt studentlif — ett tack för att ansvarskänslan varit det hos henne mest utpräglade? Och skola "de manliga" här möjligen kunna få bidrag till svar på sina många frågor hvarför ej äldre tiders "studenter" gjort mer af sig, när de haft tillfälle till precis samma studier som män? Kanske de här kunna lära sig fatta, att därmed inte alla hämmande skrankor äro borta.

Arbeta för Dagny
genom att gynna dess annonsörer

Ger boken om Ellen Fries studentlif allt detta, och det är jag viss om att den gör, då är den sannerligen inte utkommen förgäfvat, och vi böra när allt kommer omkring vara hennes vän och kamrat tacksamma för att hon gett oss den, helst hon hör till de få, som åtminstone delvis ha ungdomsminnen gemensamma med Ellen Fries och äfven lifligt meddelat oss ett sådant i sin skildring af deras studentexamen.

Lydia Wahlström.

Från den internationella kvinnokongressen i Paris.

Denna kongress liksom öfriga kongresser har börjat och slutat med fester. Lördagen den 3 juni afslutades sålunda veckans intensiva arbete med en bankett å Hotel Continental, som icke var så talrikt besökt, men som stämplades af den angenämaste stämning och där många skålar utbragtes. Lady Aberdeen tackade sålunda de franska värdinnorna för deras gästfrihet. Madame Siegfried talade för de utländska delegerade och baron d'Estournelle de Constant för framgången i de feministiska sträfvandena. Och på söndagen höll Le Conseil National des Femmes Françaises en afskedsmottagning i Concordias vackra lokal. — Concordia är ett hem för studerande kvinnor, upprättadt på initiativ af en amerikansk dam, som därtill testamenterat de erforderliga medlen.

Kongressmedlemmarna, som under dessa åtta dagar varit samman från nio på morgonen till kvällen nära nog utan afbrott, liknade vid denna afskedsfest en enda stor familj, hvilken med saknad och under många uppmuntlande ord skildes åt, viss på att hvar och en i sin stad och efter sina gifvor skall fortsätta det framgångsrika arbetet på kvinnans emancipation.

Skärskådar man det arbete som de franska kvinnosakskvinnorna åstadkommit under de tolf år Le Conseil National des Femmes Françaises existerat, måste det väcka den största beundran. Det fåtal utländska kongressledamöter, som bevistat denna kongress, ha visserligen kunnat göra vissa anmärkningar på det sätt förhandlingarna skötts, på att diskussionen ofta kommit på afvägar, samt att de nationella intressena varit så öfvervägande att främlingarna känt sig öfverflödiga, så mycket mer som här behandlats en del frågor, hvilka redan äro förverkligade i Norden. Men å andra sidan, då dels hvarje lands framsteg är ett gemensamt framsteg i hela kvinnoemancipationen, dels en hel del af de franska feministerna äro verkliga begåfningar som med skärpa och takt fört sin saks talan, har kongressveckan äfven för oss främlingar varit mycket gifvande.

Man glömmar icke lätt en gripande rapport som Madame Avril de Sainte-Croix lämnade öfver hvita slafhandeln, beledsagad af den gamla Madame d'Abbadie d'Ararasts hemska skildring från kvinnofängelset i Bordeaux, och som kom de församlade att enhälligt antaga förslaget om prostitutionens afskaffande såsom varande olämp-

lig ur såväl moralisk, allmänmänsklig och sanitär synpunkt.

Hvilken njutning var det ej att höra Madame Pichon-Landrys genomtänkta rapport öfver den gifta kvinnans omyndighet inför lagen. Hon påvisade punkt efter punkt att i och med detsamma som denna omyndighetsförklaring bortfaller, såsom ju förhållandet är i många framstegsland, blir kvinnornas och barnens ställning förbättrad och därmed hela samhället. Madame Cruppis rapport om den studerande kvinnans ställning var icke mindre intressant och utmärkte sig äfven den för en utomordentlig klarhet och precision, dessa beundransvärda galiska egenskaper.

I sektionen hygien utmärkte sig den kvinnliga läkaren Girard-Mougin, som utgifvit en skrift: Kvinnans arbete mot tuberkulosen. Man lyssnade med nöje till hennes ord, ty hon hade ett särdeles sympatiskt sätt och yttre och rödde sig på ett fält, där hon var fullkomligt hemma. I sektionen uppfostran var den gamla Madame Kergomard, öfverinspektris för moderskolorna, den ledande kraften. Hennes förslag om sexuell undervisning i skolans högsta klasser af kompetenta personer, helst manliga och kvinnliga läkare, antogs emellertid ej af kongressen, då majoriteten trodde, att denna undervisning kunde vara farlig för barnets fantasi. Man ansåg att föräldrarna i hemmen skulle gifva det uppväxande släktet denna så nödvändiga ledning. Förslaget att denna skulle afsluta kurserna i botanik och zoologi förkastades, då här i Frankrike lärarne i laikskolorna redan arbeta under svåraste villkor, enär prästerna sätta upp föräldrarna emot dem, och man kan därför ej påbörda dem en så lätt missförstådd uppgift som denna undervisning.

Å alkoholfrågan voro meningarna delade, men man blef dock ense att i ett land som Frankrike absolut alkoholförbud vore otänkbart; icke ens förslaget om förbudet af absinth och andra rusdrycker togs i betraktande, då man måste skåda frågan äfven ur materiell synpunkt. Dock fastslogs dessa önskemål: inskränkandet af utskänkningsställena och borttagandet af vin som bordsdryck åt barnen. I de flesta arbetare- och borgarhem börja nämligen redan tvååringarna att dricka utspädt rödvin till maten.

I diskussionen om det kvinnliga yrkesarbetet gingo böljorna höga, ty här liksom alltid i denna fråga utgick man från två synpunkter. Skulle kongressen antaga förslaget om skyddslag och inskränkandet af kvinnans arbetstid till 48 timmar i veckan i de yrken, där endast kvinnliga arbeterskor äro anställda, såsom i plym- och blomfabriker m. fl. Madame Compain, som framlagt detta förslag, understöddes lifligt af Fräulein Salomon från Berlin, som framhäfde att skyddslagarna varit till oerhördt gagn för de tyska kvinnorna. Marguerite Durand — hvilken uppställde sig som valkandidat för ett par år sedan — påvisade i ett briljant anförande, att man nu var inne på orätta vägar och att Lika lön för lika arbete var den enda måttstock efter hvilken kvinnorna kunde sträfva. Arbetade kvinnorna icke om nätterna som männen, inskränkte man deras arbetstid, blef deras

arbetslön mindre, och de blefvo slagna i den svåra konkurrensen. De närvarande uppsatte även som motto på sitt program: Lika lön för lika arbete, samt önskar om en stadfästad minimilön. Mot barnens nattarbete röstade hela församlingen och advokaten l'Hermite, advokaten Maria Verones man, höll på att kongressen skulle stilisera sin önskan sålunda: Likasåväl som det finnes skyddslagar för djuren, bör det finnas lagar som skydda barnen. Huruvida denna önskan uppsattes i denna form vet ej undertecknad, men diskuterades densamma under omväxlande allvar och skämt i en timme!

Utopien om världsfred fick, som sig bör, en sympatiapplåd och till sist afhandlades rösträttsfrågan. Maria Verone visade i en rapport, som var en sannskyldig statistik, att de flesta af de frågor som denna kongress haft att behandla redan lösts i de land som åtnjuta förmånen af allmän rösträtt.

I lördagens plenuri genomgingos hastigt de olika sektionernas önskemål och blefvo där slutdiskuterade; och då klockan var öfver sex, återstod endast de öfliga tacksägelserna. Madame Siegfried hade just i några ord hyllat själen i Le Conseil National, Madame de Sainte-Croix och vicepresidenten M:lle Bonneval tackat de församlade och pressen för deras intresse, när den outsläckeliga brandfacklan Séverine reste sig och i ett medryckande tal föreslog de närvarande att uttrycka sina sympatier för sina lidande engelska systrar, hvilka visserligen begått en del olyckliga misstag, men klandrats på ett alltför oförstående sätt af den franska pressen. Denna farliga sympatyttring afvärjdes emellertid. Men nu var fältet för agitation fritt, och Madame Cama från Indien ville väcka protest mot det sätt, på hvilket England förtrycker allt framstegsarbete i Indien, då det är i dess intresse att folket lefver i okunnighet.

Då här icke var platsen för politisk agitation, blef henne ordet fråntaget, men den ryska kongressledamot, som nu reste sig och berömde den relativa frihet som rådde vid de ryska universiteterna, där studierna stodo öppna för kvinnorna, med undantag af "ces demoiselles juives" förstås, hann bara i denna inledning få opinionen så emot sig, att hon icke kunde fortsätta.

Om Sverige, som naturligt är, sändt en representant till Budapest, då ju rösträtten är det vita i allt emancipationsarbete, borde det dock ej hindrat vårt land att skicka en delegerad hit till Paris, ty denna skulle bevittnat den verkliga frihet och opartiskhet med hvilken förhandlingarna ledts och beundrat och lärt af den klarhet som präglar den franska nationen och af den grace som är den franska kvinnans adelsmärke, och som äfven skall förhjälpa henne att rättsligen blifva mannens jämnlige, liksom hon redan är det i hemmen.

Anna Levertin.

Annonsera i DAGNY!

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Som Världinna

och husföreståndarinna önskar fr. 1:sta sept. ungen elementarbildad flicka plats i verkligt godt aktningsvärdt hem. Full kompetens i ett hems omvårdnad. Referenser önskas, hvilka ock lämnas jämte betyg. Svar till Fru. Ulla Ericson, f. Liljeroos, Årnäs, Österäng.

Under juli månad

önskas plats som vikarie för skolkösklärlärlarinna vid ambulerande skolkök af kompetent lärlarinna. Svar till »M. K.», adress A. Hallbys Pappershandel, Baltzarsgatan 29, Malmö.

20-årig Småskollärlarinna,

gladlynt och barnkär, önskar under ferierna plats som sällskap eller att undervisa barn. Svar till »Juli och Augusti», Tidningskontoret 8 Storgatan.

Ung flicka,

som genomgått Högre lärlarinne-seminarium, önskar för instundande läsår plats som lärlarinna i familj i södra eller mellersta Sverige. Svar med uppgift om elevantal, lön, referenser m. m. till »M. 1913», p. r., Vollsjo.

Ung flicka,

som en längre tid innehaft plats på advokatkontor, söker till hösten anställning å annat sådant i landsortsstad. Är kunnig i maskinskrifning och i alla på ett advokatkontor förekommande göromål. Ref. finnas. Svar till »Hösten 1913 B», Dagens Nyheter's Hufvudkontor.

19 års flicka

från landet (Skåne), som f. n. vistas i Upsala, söker plats i präst-, herrgårds- eller annan bättre familj. Är kunnig i linnesömn, handarbete och husliga göromål. Tacksam för svar till »Hjälpreda 24 juni», p. r. Upsala.

Husföreståndarinneplats

hos äldre bildad herre (helst bosatt på landet) önskas af huslig dam med vänligt sätt och van att förestå ett hem. Goda rek., små pret. Svar till »A. R.», Borgholm, p. r.

LEDIGA PLATSER.

Skolkösklärlärlarinnetjänst

vid Norrköpings folkskolor är till ansökan ledig. Tjänsten, som tillsättes endast för nästkommande läsår, är förenad med en lön af 1,000 kr. Ansökningar, ställda till Norrköpings folkskolestyrelse, inlämnas å dess expeditionlokal före den 25 juni 1913 kl. 1 e. m.

Handarbetslärlarinna.

För examinerad undervisningsvan handarbetslärlarinna, särskildt utbildad i kläd- och linnesömnad samt väfnad, finnes till instundande hösttermin plats vid Tysta skolan i Lidingö Villastad. Lärlarinnan skall bo inom anstalten och åtnjuta där fri bostad, vivre, tvätt m. m. samt kontant lön 800 kr. pr år. Ansökningshandlingar, ställda till styrelsen för Tysta skolan, inlämnas före d. 10 juni innevarande år. Alla upplysningar angående platsen lämnas af skolans föreståndarinna fröken Anna Ahlberg, adress Tysta Skolan, Lidingö villastad.

Västerås folkskolor.

Tvåne platser, en för fast aflönd lärlarinna och en för biträdande lärlarinna i slöjd, kungöras härmed till ansökan lediga. Löneförmaner: grundlönen 1,000 kr., med 3 ålders-tillägg å 100 och dyrtidstillägg för innevarande år å 150 kr.; för biträdande lärlarinna 81 öre pr slöjdtimme.

Ansökningar, ställda till Folkskolestyrelsen, torde sändas till styrelsens ordförande senast före denna månads utgång.

Folkskolestyrelsen i Västerås.

Tvåne ordinarie folkskollärlärlarinnetjänster

inom Avesta skoldistrikt sökas hos skolrådet i Avesta, adress Avesta, senast den 19 juli 1013. Lön 200 kr. utöfver hvad i lag för närvarande är stadgat. Ersättning för husrum och vedbrand för närvarande 320 kr. pr år. Skoltyp litt. A. Endast flickklass för närvarande.

Avesta köping den 9 juni 1913.
Skolrådet.

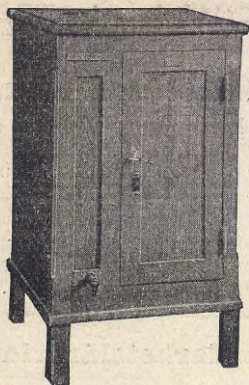
Lärlarinna

från landet önskar under sommarferierna ut i bättre hem för att lära hushåll, äfven villig deltaga något i skrifgöromål. Mot någon betalning. Tacksam för svar med uppl. under adr. J. H. Ullånger, p. r.

Ledig vikariat

till instundande hösttermin finnes vid Rynninge folkskola invid Örebro stad. Lön 1,200 kronor för läsår (34½ veckor). Ansökningshandlingar ingivas till ordföranden i Ånsta och Långbro skolråd under adress Långbro, Örebro.

En husmoders hjälp i värmen är

Frigator kylskåpet

med torr, kall och ren luft.
Finnes i alla större butiker hos

Aktiebolaget Frigator.

Riksst. 20 49 Humlegårdsg. 29, A. t. 20 780
75 58 Stockholm

Begär kataloger! Referera till «Dagny»

”En svensk symaskin
bör finnas i hvarje
svenskt hem.”

Utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, största hållbarhet mot slitning samt stor spole äro de förnämsta egenskaperna hos

Husqvarna
Central Bobbin
Symaskiner,

som på grund häraf alltid arbetar till sin ägares belåtenhet.

OBS! Förmånliga afbetalningsvillkor.

Sprid Dagny!

Husmoderskolan i Karlstad

Den 18 augusti börjar konserveringskursen och pågår 1 vecka, omfattande inläggning af bär, frukt och grönsaker.

Den 25 augusti taga öfriga kurser sin början.

Årskursen omfattar matlagning (såväl enklare som finare) garnering och uppläggning, konservering, linne- och klädsömnad, barnavård, födoämnes-, hälso- och sjukvårdslära m. m.

Halfårskursen omfattar matlagning, bakning, konservering, linne- och klädsömnad, födoämneslära, hälsolära m. m.

6-veckors-kursen omfattar matlagning och bakning.

Helinackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler. Värmeledning, elektr. ljus, badrum. Prospekt på begäran. Telefon 812.

NANCY ENWALL.

Wiréns Eau de Cologne ROYAL är fortfarande oöfverträffad.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna överlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10-4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om in-teckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Nyheter i Bokhandeln!

Förklaring öfver uppenbarelsebokens 21 och 22 kapitel af P. A. Ahlberg. Häft. 1 kr., välskt band 1.50, klotb. 1.75.

En ropandes röst. Ett urval betraktelser för kyrkoårets söndagar af D:r S. P. A. Lindahl. Andra uppl. Häft. 1.50, välskt band 2 kr., klotb. 2.25.

En dödsdömd världs behof. Ett väckelseord till de kristna i vår tid af Pastor Nils Hylander. Häft. 10 öre.

Indien såsom missionsfält. Till ledning för missionsstudiekretsar af E. och J. R-n. Häft. 75 öre, kart. 1 kr., klotb. 1.25.

För trons skull. Tre berättelser från reformationstiden af M. Rüdiger. Häft. 50 öre, kart. 75 öre.

Sådan var vägen. En ung kvinnas historia af Georg Bormann. Med 24 helsidesillustrationer af Fritz Bergcn. Häft. 1.50, kart. 1.75, klotb. 2 kr.

I solljuset. Tre berättelser för barnen och deras vänner af M. v. O. Häft. 20 öre.

Davids 130:de psalm. Kantat, komponerad för solo, kvartett, blandad kör och piano af Musikdirektör L. Aug. Lundh. Andra upplagan Pris 1.50.

Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm 3.

Collan-Oljan,

världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen absolut vattentäta och minst dubbelt varaktiga. Finnes öfverallt å 0: 75 och 1: 25 pr flaska.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN, T. OLSEN, Stockholm.

Föreningen för Svensk Hemslöjd
12 Biblioteksgatan 12
Stockholm

Enda försäljare af **äkta allmogearbeten**, såsom

Väfnader, Spetsar
Folkdräkter

Möbler, Järn- &
Träarbeten

Lergods m. m.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte i Stockholm.

De sista "förmötena" till rösträttskongressen. Af Ellen Kleman.

Rösträttssegern i Norge.

Amerikansk seger för kvinnorösträttsens sak.

Maria Cederschiöld: En banbryterska. Rec. af Lydia Wahlström.

Från den internationella kvinnokongressen i Paris. Af Anna Levertin.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**